

Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագիր (10 դեկտեմբերի, 1948թ.)

ՆԱԽԱԲԱՆ

**Ø³ YÙÇ Ü³ n¹ i¹ áðAðV³ Y ÁYí · 3 YÙÇ µáfæñ 3 Y¹3 ÜY»ñCÝ N³ i¹ áði¹ 3 nÀ³ YÙ ã 3 i¹ i¹ áðAðV³ Y · N³ i¹ 3 è³ n¹ áð
3 YÙ i¹ 3 n¹ »Eç Cñ³ i¹ áðYÙY»ñC x³ Y³ ãáðÜY 3 BÈ³ nñC 3 ½³ i¹ áðAðV³ Y · 3 n¹3 nàðAðV³ Y · E³ Ø³ ÓáðAðV³ Y ÑCÙUÙY ·
Ù³ YÙÇ Ü³ n¹ áð Cñ³ i¹ áðYÙY»ñC YÍ 3 i¹ Ü3 Üµ Ü3 Ü3 Nñ3 YÙY áð 3 nñ3 Ü3 nñ3 YÙA N³ Y · »Óñ»E»Y Ü3 n¹ i¹ áðAðV³ Y
Eç Ø³ Á i¹ n¹ áði¹ 3 BÈ³ nñC 3 ½³ nàë3 i¹ 3 Y · áññ ÁáðAðV³ Ý»ñC, · Ü3 YÙC áñ Cñµ · Ü3 n¹ i¹ áðAðV³ Y i¹ »N YÁ 3 i¹ 3 i¹
Né3 i¹ 3 i¹ 3 YÙC ãççç 3 BÈ³ nñC eïi »Ól áðÜA, áñi¹ »Ó Ü3 n¹ çi¹ i¹ 3 bÙE»Y EáëÜç áð N³ ÜáðÜáðYÙY»ñC
3 ½³ i¹ áðAðV³ Y · »ñC i¹ EçY»Y i¹ Eçó áð i¹ 3 nÙçUçó,
Ù³ YÙÇ 3 YÙn³ Á»Bí i¹ üññ YÙC QBE³ YáðAðV³ Üµ á 3 Bí i¹ 3 Y»E Ü3 n¹ áð Cñ³ i¹ áðYÙY»ñA, áññá»ëÜç Y³, áññá»ë
i¹ »ñCçY Üççáð, N³ n¹ 3 i¹ 3 i¹ áðY¹ i¹ ½ç µeY³ i¹ 3 EáðAðV³ Y áð x YÙÜ3 Y i¹ »Ù,
Ù³ YÙÇ 3 YÙn³ Á»Bí i¹ YÁ 3 eïi »E 3 ½ · »ñC µ3 n¹ i¹ 3 Ü3 i¹ 3 YÙn³ n³ µ»ñáðAðV³ YÙ»ñC ½³ n¹ 3 óÜ3 YÁ,
Ù³ YÙÇ Øç³ i¹ áñi¹ 3 i¹ 3 ½ · »ñC ÁáðOáñ áðñ 1 Y»ñA Á i¹ 3 YáY³ 1ñáðAðV³ Y Üç i¹ »ñ3 N³ eïi 3 i¹ »E»Y Cñ»YÓ N³ i¹ 3 i¹ Á
Ü3 n¹ áð NÙÜY³ i¹ 3 Y Cñ³ i¹ áðYÙY»ñC, Ü3 n¹ 3 YÙn³ i¹ C 3 nÀ³ YÙ 3 i¹ i¹ áðAðV³ Y áð 3 nÀ³ Üç, i¹ Ø³ Ü3 n¹ áði¹ i¹ YÁç
Cñ³ i¹ 3 N³ i¹ 3 è³ nàðAðV³ Y YÍ 3 i¹ Ü3 Üµ i¹ xé»E éáðC³ F³ i¹ 3 Y 3 è³ C³ 1çÜáðAðV³ YÙ áð i¹ »Yé 3 i¹ 3 Ü3 YÙ»ñC
µ3 n¹ »F³ i¹ Ü3 YÙ 3 C³ i¹ Ó»E 3 è³ i¹ »E 3 ½³ i¹ áðAðV³ Y Á 3 Ü3 YÙ»ñáðÜ,
Ù³ YÙÇ 3 YÙ 1 Ü Á»i¹ áðAðV³ YÙ»ñA Á 3 n¹ i¹ 3 i¹ áñi¹ »E»Y, Øç³ i¹ áñi¹ 3 i¹ 3 ½ · »ñC N»i¹ N³ Ü3 · áñi¹ 3 i¹ Ó»Eáí, N³ èY»E
Ü3 n¹ áð Cñ³ i¹ áðYÙY»ñC áð NÙÜY³ i¹ 3 Y 3 ½³ i¹ áðAðV³ YÙ»ñC YÍ 3 i¹ Ü3 Üµ N³ ÜÁY¹ N³ Yáññ N³ n¹ 3 YÙC áð 1ñ3 YÓ
á 3 NÀ 3 YÙ 3 Y,**

ԳԼԻՎՎՈՐ ՎՍԱՄԲԼԵԱՆ

ԻՐԱՎԱՐԱԿՈՒՄ Է ՍՈւյՆ

ՍԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ
ՀԱՄԵՆԴՅԱՆՈՒՐ ՅՈԶԱԿԱԳԻՐԸ

Áñâð»ë 3 é3 ç3 1ñ3 Ýù µáéñ Áåðñ1Ý»ñçÝ áð 3 ½. »ñçÝ, Áñâð»ë½ç ïláñð3 ù3 Ýáláñð 3 Ýñ3 i ..
 Ñ3 è3 ñ3 Táðñl3 Ýù ïláñð3 ù3 Ýáláñð Ù3 ñùçÝ, Üþi 3 å»ë Ý1 3 i Ç áðÝ»Ý3 Éáí 3 ìé Ðéá3 T3. ÇñÁ, Ó. i Ç áðééðóðÙ3 Ý
 áð Tññáðñl3 Ýù Ççáðáí Ýå 3 eii »éáð 3 ìé Çñ3 i áðÝùÝ»ñç áð 3 ½3 i áðñláðÝÝ»ñç Ý1 3 i Ù3 Úµ Ñ3 n. 3 Éçó
 i »ñ3 µ»ñùáðÝùçÝ .. 3 ½. 3 ïçÝ áð Úçç3 ½. 3 ïçÝ 3 é3 ç3 1çù3 i 3 Ýù Ççáðó3 éáðñÝ»ñáí 3 å 3 Ñáí »éáð 1ñ3 Ýó
 Ñ3 ÚáÝ1Ñ3 Ýáðñ 3 ñ1 ïláñð3 i »i x3 Ý3 ááðñÜÝ áð å 3 Ñá 3 ÝáðñÜÁ Å» 3 Ý13 Ù Å »i áðñláðÝÝ»ñç Áåðñ1Ý»ñç, ..
 Å» 1ñ3 Ýó Çñ3 i 3 éáðñl3 Ý1 3 i . i Ýí Áð i 3 ñ3 ïùñÝ»ñç Áåðñ1Ý»ñç TáðñÜçó:

Հոդված 1

Բոլոր մարդիկ ծնվում են ազատ ու հավասար՝ իրենց արժանապատվությամբ և իրավունքներով: Նրանք օժտված են բանականությամբ ու խղճով, և պարտավոր են միմյանց նկատմամբ վարչել երբայրության ոգով:

Հոդված 2

Յուրաքանչյուր ոք ունի սույն Հռչակագրում նշված բոլոր իրավունքներն ու ազատությունները՝ անկախ որևէ ռասայական, մաշկի գույնի, սեռի, լեզվի, կրոնի, քաղաքական և այլ համոզմունքների, ազգային կամ սոցիալական ծագման, ունեցվածքի, դասային պատկանելության կամ որևէ այլ կարգավիճակի տարբերակման:

Ավելին, որևէ տարբերակում չպետք է դրվի՝ ելնելով անհատի երկրի կամ տարածքի քաղաքական, իրավական կամ միջազգային կարգավիճակից, լինի դա անկախ, խնամարկյալ, ոչ ինքնավար կամ որևէ այլ սահմանափակումով պետական կազմավորում:

Հոդված 3

Յուրաքանչյուր ոք կյանքի, ազատության և սեփական անձի անձեռնմխելիության իրավունք ունի:

Հոդված 4

Ոչ ոք չպետք է մնա ստրկության կամ անազատ վիճակում. ստրկությունը և ստրկավաճառությունը՝ իրենց բոլոր տարատեսակներով, արգելվում են:

Հոդված 5

Ոչ ոք չետք է ենթարկվի խոշտանգման կամ դաժան, աննարդկային կամ արժանապատվությունը նսենազնող վերաբերնունքի ու պատճի:

Հոդված 6

Ամեն ոք, ուր է ոռ լինի, իրավասությեկտ ճանաչվելու իրավունք ունի:

Հոդված 7

Օրենքի առաջ բոլոր մարդիկ հավասար են և, առանց որևէ խտրության, օրենքի հավասար պաշտամության իրավունք ունեն: Բոլոր մարդիկ սույն Հռչակագրով հաստատված հավասարությունը խախտող որևէ խտրականությունից, սադրանքից պաշտպանվելու հավասար իրավունք ունեն:

Հոդված 8

Յուրաքանչյուր ոք սահմանադրությամբ կամ օրենքով իրեն տրված իմնական իրավունքները ուժահարվելու դեպքուն այդ իրավունքները իրավասու ազգային դատարանների միջոցով արդյունավետ կերպով վերականգնելու իրավունք ունի:

Հոդված 9

Ոչ ոք չի կարող ենթարկվել կամայական կալանքի, ձերբակալման կամ արտաքսման:

Հոդված 10

Յուրաքանչյուր որ իր իրավունքներն ու պարտականությունները ճշտելու և իրեն ներկայացված քրեական մեղադրանքի հիմնավորվածությունը պարզելու համար լիակատար հավասարության հիման վրա իրավունք ունի պահանջելու, որ իր գործը հրապարակայնորեն և արդարության բոլոր պահանջների պահպաննամբ քննվի անկախ և անկողմնակալ դատարանի կողմից:

Հոդված 11

1. Հանցագործություն կատարելու մեջ մեղադրվող յուրաքանչյուր ոք իրավունք ունի անմեղ համարվել, քանի ուրաքանչյուրը օրինական կարգով չի հաստատվել իրապարակային

Դատական քննության միջոցով, որի ժամանակ նրան տրվում են պաշտպանության բոլոր հնարավորությունները:

2. Ότι σήμερα η ανάπτυξη της οικονομίας στην Ελλάδα πρέπει να γίνεται με βάση την ανάπτυξη της γεωργίας και την ανάπτυξη της μεταπολιτείας, με την ανάπτυξη της γεωργίας να γίνεται με βάση την ανάπτυξη της μεταπολιτείας.

Հոդված 12

Ոչ ոք չպետք է իր անձնական ու ընտանեկան կյանքի, տան կամ նամակագրության նկատմամբ կանայքական միջամտության ենթարկվի, ոչ էլ որևէ ոտնձգության՝ պատվի ու հեղինակության նկատմամբ: Յուրաքանչյուր ոք նման միջամտությունից կամ ոտնձգությունից օրենքով պաշտպանվելու իրավունք ունի:

Հոդված 13

1. Յուրաքանչյուր ոք ազատորեն տեղից տեղ փոխադրվելու և ցանկացած պետության սահմաններում բնակավայր ընտրելու իրավունք ունի:

2. Յուրաքանչյուր ոք իրավունք ունի լրելու ցանկացած երկիր, ներառյալ իր սեփականը, և վերադառնալու իր երկիրը:

Հոդված 14

1. Յուրաքանչյուր ոք հետապնդումից այլ երկրներում ապաստան փնտրելու և այդ ապաստանից օգտվելու իրավունք ունի:

2. Այդ իրավունքը չի կարող կիրառվել այնպիսի ոչ քաղաքական հանցագործությունների կամ արարքների համար հարուցված հետապնդումների դեպքում, որոնք հակասում են Միավորված ազգերի կազմակերպության նպատակներին ու սկզբունքներին:

Հոդված 15

1. Յուրաքանչյուղ ոք քաղաքացիության իրավունք ունի:

2. Ոչ ոք չի կարող կամայականորեն զրկվել իր քաղաքացիությունից կամ իր քաղաքացիությունը փոխելու իրավունքից:

Հոդված 16

1. Զափահաս տղամարդիկ և կանայք, առանց որևէ ցեղային, ազգային կամ կրոնական սահմանափակման, ամուսնանալու և ընտանիք կազմելու իրավունք ունեն: Նրանք հավասար իրավունքներ ունեն ամուսնանալիս, ամուսնության ընթացքում և ամուսնալուծության ժամանակ:

2. Ամուսնությունը կարող է կայանալ միայն ամուսնացող կողմերի լիարժեք ու ազատ համաձայնության դեպքում:

3. Ընտանիքը հասարակության բնական ու հիմնական բջիջն է և հասարակության ու պետության կողմից պաշտպանվելու իրավունք ունի:

Հոդված 17

1. Յուրաքանչյուր ոք սեփականություն ունենալու իրավունք ունի՝ ինչպես միանձնյա, այնպես էլ ուրիշների հետ համատեղ:

2. Ոչ ոք կամայականորեն չպետք է գրկվի իր սեփականությունից:

Հոդված 18

Յուրաքանչյուր ոք մտքի, խղճի ու դավանանքի ազատության իրավունք ունի. այդ իրավունքը ներառում է իր դավանանքը կամ համոզմունքները փոխելու ազատություն և իր դավանանքը կամ համոզմունքները մենակ կամ ուրիշների հետ մեկտեղ, հրապարակավ կամ գաղտնի քարոզելու, եկեղեցական արարողությունների, պաշտամունքի և ծիսակատարությունների միջոցով արտահայտելու ազատություն:

Հոդված 19

Յուրաքանչյուր որ համոզմունքների ազատության և դրանք անկաշկանդ արտահայտելու իրավունք ունի. այս իրավունքը ներառում է համոզմունքներին անարգել հավատարին մնալու, տեղեկատվություն ու գաղափարներ որոնելու, ստանալու և լրատվության ցանկացած միջոցներով տարածելու ազատություն՝ անկախ պետական սահմաններից:

Հոդված 20

1. Յուրաքանչյուր ոք խաղաղ հավաքների ու միություններ կազմելու իրավունք ունի:
 2. Ոչ ոք չի կարող հարկադրաբար անդամակցվել որևէ միության:

Հոդված 21

3. Յուրաքանչյուր ոք անհիշականորեն կամ ազատ ընտրված ներկայացուցիչների միջոցով իր երկրի կառավարմանը մասնակցելու իրավունք ունի:
 2. Յուրաքանչյուր ոք իր երկրում պետական ծառայության մտնելու հավասար հնարավորության իրավունք ունի:
 3. Ժողովրդի կամքը պետք է լինի կառավարության իշխանության հիմքը. այդ կամքն իր արտահայտությունը պիտի գտնի պարբերական և անեղջ ընտրություններում, որոնք պետք է անցկացվեն համընդիմանուր և հավասար ընտրական իրավունքի պայմաններում, գաղտնի կամ քվեարկության ազատությունն ապահովող այլ հավասարարժեք ձևերի միջոցով:

Հոդված 22

Յուրաքանչյուր ոք, որպես հասարակության անդամ, սոցիալական ապահովության իրավունք ունի և ազգային ջանքերի ու միջազգային համագործակցության միջոցով, յուրաքանչյուր պետության կառուցվածքին ու ռեսուրսներին համապատասխան, օգտվում է իր արժանապատվության և իր անձի ազատ զարգացման համար անհրաժեշտ տնտեսական, սոցիալական ու մշակութային իրավունքներից:

Հոդված 23

1. Յուրաքանչյուր ոք աշխատանքի, աշխատանքի ազատ ընտրության, արդարացի ու նպաստավոր աշխատանքային պայմանների և գործազրկությունից պաշտպանվելու իրավունք ունի:
 2. Յուրաքանչյուր ոք, առանց որևէ խտրականության, հավասար աշխատանքի դիմաց հավասար վարձատրության իրավունք ունի:
 3. Յուրաքանչյուր աշխատող իր և իր ընտանիքի մարդավայել գոյությունն ապահովող արդար ու գործադրության իրավունք ունի, որն անրաժեշտության դեպքում պետք է լրացվի սոցիալական ապահովության այլ միջոցներով:
 4. Յուրաքանչյուր ոք արհեստակացական միություններ ստեղծելու և իր շահերը պաշտպանելու համար արհեստակացական միություններին անդամակցելու իրավունք ունի:

Հոդված 24

Յուրաքանչյուր ոք հանգստի ու ժամանցի, այդ թվում՝ աշխատանքային ժամերի խելամիտ սահմանափակման և պարբերաբար վճարովի արձակուրդների իրավունք ունի:

Հոդված 25

1. Յուրաքանչյուր ոք այնպիսի կենսամակարդակի իրավունք ունի, որը պատշաճ է իր և իր ընտանիքի առողջության ու բարեկեցության համար, ներառյալ սնունդը, հագուստը բնակարանը, առողջապահությունը և անհրաժեշտ սոցիալական ծառայությունները, ինչպես նաև ունի ապահովության իրավունք գործազրկության, հիվանդության, հաշմանդամության, այրիհանալու, ծերության կամ իր կանքից անկախ գոյության այլ միջոցների անհրաժեշտության դեպքում:
 2. Մայրությունն ու մանկությունը հատուկ հոգածության և օժանդակության իրավունք ունեն: Ամուսնությունից կամ արտամուսնական կապից ծնված բոլոր երեխաները պետք է օգտվեն միևնույն սոցիալական պաշտպանությունից:

Հոդված 26

1. Յուրաքանչյուր ող կրթության իրավունք ունի: Կրթությունը, առնվազն տարրական և հանրակրթական փուլերում, պետք է անվճար լինի: Տարրական կրթությունը պետք է պարտադիր լինի: Տեխնիկական և մասնագիտական կրթությունը պետք է հանրամատչելի լինի, իսկ բարձրագույն կրթությունը, ընդունակություններին համապատասխան, հավասարապես մատչելի բոլորի համար:
 2. Կրթությունը պետք է նպատակառողջված լինի անձի լիարժեք զարգացմանը և մարդու իրավունքների ու իիմնական ազատությունների նկատմամբ հարգանքի ամրապնդմանը: Այն պետք է նպաստի բոլոր ազգերի, ռասայական և կրոնական խնբերի միջև փոխընթացնանը, հանդուժողականությանն ու բարեկամությանը, Էլ ավելի նպաստի Միավորված ազգերի կազմակերպության խաղաղապահպան գործունեությանը:
 3. Ծնողներն իրենց երեխաների համար կրթության տեսակն ընտրելու առաջնային իրավունք ունեն:

Հոդված 27

1. Յուրաքանչյուր ոք հասարակության մշակութային կյանքին ազատորեն մասնակցելու, արվեստներից բավականություն ստանալու, գիտական առաջընթացին մասնակցելու և դրա բարիքներից օգտվելու իրավունքը ունի:
 2. Յուրաքանչյուր ոք իր հեղինակած գիտական, գրական կամ գեղարվեստական աշխատանքից ուսումնական և նյուրական առելիք պահպանագործական երանելու ունի:

Paulus 28

3. Հոդված 28
Յուրաքանչյուր ոք սոցիալական ու միջազգային այնպիսի կարգուկանոնի իրավունք ունի, որի առկայությամբ սույն Հոչակագրում շարադրված իրավունքներն ու ազատությունները լիովին հրապում են:

3ppulwđ 29

- Կոչված 29**

 1. Յուրաքանչյուր ոք համայնքի առաջ պարտականություններ ունի, որտեղ և հնարավոր է նրա անհատականության ազատ ու լիարժեք զարգացումը:
 2. Իր իրավունքներն ու ազատություններն իրականացնելիս յուրաքանչյուր ոք պետք է ենթակա լինի միմիայն այնպիսի սահմանափակումների, որոնք օրենքով սահմանված են բացառապես ուրիշների իրավունքների և ազատությունների պատշաճ ձևաչումն ու հարգանքն ապահովելու և ժողովրդավարական հասարակարգում բարոյականության արդարացի պահանջները, հասարակական կարգը և ընդհանուր բարեկեցությունը բարելավելու նպատակով:
 3. Այդ իրավունքների ու ազատությունների իրականացումը ոչ մի դեպքում չպետք է հակասի Միավորական պատմականության հայտնաբերության մեջ:

Հոդված 30

Սույն Հոչակագրում ոչինչ չի կարող մեկնաբանվել որպես որևէ պետության, մարդկանց խնդի կամ առանձին անհատների ընձեռված իրավունք՝ զբաղվելու այնպիսի գործունեությամբ կամ կատարելու այնպիսի արարք, որոնք նպատակառուղղված լինեն սույն Հոչակագրում շարադրված հոսպիտերներն ու ազատություններն ի չիր ուղղվելուն:

* * * *